Ч. 115 (11.456). Львів, неділя 26. травня 1929. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Страх комуністів перед націоналізмом.

Львів, 25. травня 1929.

У передостанньому (113) числі нашого органу подали ми у статті п. н. „Шумському далі не вірять" матеріяли, що ілюструють останній етап репресій комінтернських чинників і верхівки російської комуністичної партії приноровлюваних до Шумського і Максимовича за старі їх „націоналістичні гріхи". Ці репресії є дуже характеристичні для теперішніх відносин серед комуністів, а ще більше для їхньої національної політики.

Щож стало причиною повторення репресій супроти Шумського і Максимовича? Щоби дати вистарчаючу відповідь на це питання, треба пригадати коротенько історію „націоналістичних гріхів" обох названих українських комуністів. Ще перед трьома літами велася в українській радянській пресі літературна дискусія на тему шляхів розвитку української літератури. В запалі дискусії між провідником літературного т-ва „Плуг" Пилипенком і провідником толішнього т-ва пролетарських письменників „Гарт" Хвильовим, цей останній дописався до того, що кинув клич: геть від Москви в літературі! А далі доказував потребу орієнтуватись у літературі на Захід, та вчитись на західньо-европейських зразках. Проти такого становища Хвильового виступив провід КП(б)У і осудив „хвильовизм". В обороні Хвильового, що був членом КП(б)У, виступив Шумський. Шумського потягнули за те до відповідальности. І він тоді сформулував своє становище в справах української національної політики, тієї політики, яку веде КП(б)У. Він закинув партії, що вона веде замало інтензивно українізацію, дивиться через пальці на саботаж цеї українізації, не робить нічого для українізації робітництва та нехтує справою українізації партійних кадрів. Він ствердив, що в КП(б)У кожний українець почуває себе „пасинком" і що взагалі українського елементу, в виді нових членів, до партії не допускають. Крім того заатакував Шумський партію і за її економічну політику на Україні, яка зводиться в результаті до того, що Україна займає відносно Москви становище кольонії. Пізніше це уарґументував фактичним матеріялом Волобуєв.

За все те Шумського звільнили зі становища народнього комісара освіти і зі становища редактора „Червоного Шляху". Перше становище Шумського обняв Скрипник, а друге Затонський. Шумського підтримав на зїзді КП(б)У представник галицьких комуністів Максимович. Максимовича підтримав цілий Центральний Комітет КПЗУ, що почав у своєму органі „Наша Правда" критику національної, економічної та суспільної політики КП(б)У на Україні. Провід у критиці мали Васильків і Турянський. З усього того виязалася велика і затяжна партійна колотнеча. Шумського заслали до Петербурґа на становище керманича якогось інституту, Максимовича вислали теж поза межі України, а цілий ЦК КПЗУ осудили і розвязали при допомозі Комінтерну. Таким чином у Галичині і на Волині повстало нараз два Центральні Комітети КПЗУ, один виборний, що дістав тепер назву „шумськістського" і другий наказний. Літом 1928 р. цей „шумськістський", що звав себе КПЗУ-більшістю, розвязався, але опозиційної діяльности проти політики КП(б)У не залишив і веде її досі. Перед своїм саморозвязанням намагався він очистити себе перед Комінтерном, але це не помогло. Комінтерн поставив його поза скобки зорґанізованих у своїх рядах комуністів. Там, у СРСР і на Україні Хвильовий відкликував аж три рази свої „ухили" і зате остав у партії. Волобуєв теж відпекувався від „гріхів націоналізму". А т. зв. шумськістський відлам КПЗУ закостенів по неприємному становищі Комінтерну та по його непоблажливости в опозиції, покликуючись у своїх міркуваннях на Шумського, Хвильового і т. п.

Не так давно помер у Празі б. комуністичний посол до польського сойму Скрипа. З нагоди його смерти прислав Максимович телеґрафічно залив співчуття на руки посла Волинця, який належить до Сель-Робу-більшости (б. „Сельсоюз") і поділяє становище шумськізму в справах політики КП(б)У. Оця телеґрама стала й безпосередньою причиною нових репресій проти Максимовича і Шумського. Комінтернська Контрольна Комісія з ініціятиви КП(б)У пригадала собі старих „грішників" і рішила, що вони далі стоять у звязках з такими „прислужниками" фашизму як „зрадники комунізму" Васильків і Турянський та їх товариші. Максимовича виключили з партії, а Шумському дали пересторогу і загрозу. Не помогло нічого й те, що і Шумський і Максимович ще літом 1928 р. відреклися від всякого контакту і звязків з опозицією з КПЗУ та осудили її діяльність, особливож напятнували факт, що вона ставила окрему листу кандидатів у часі виборів до польських законодатних установ. Але зате правда, що свого давного становища, критичного у відношенні до національної політики КП(б)У, вони не заперечили, то значить, від нього не відреклись.

З наведеного бачимо, що комуністи бояться „націоналістичних", як вони кажуть, українських „ухилів" більше ніж монархістів чи інших т. зв. контрреволюційних формацій та орґанізацій. При тім треба знати, що національної політики КП(б)У нікому споміж комуністів українців критикувати не можна, бо вона, виходить, непомильна. Остання історія з Шумським і Максимовичем свідчить тільки про одно, а саме, що на Україні національна українська сила дуже скріпла, бо інакше комуністи не каралиб для постраху за „націоналізм" навіть таких комуністів як Шумський і Максимович. Комуністи з правила ведуть боротьбу тільки з тим; що сильне і що може загрожувати їхній екзистенції. Що для комуністів не є небезпечне, з тим вони не борються. Колиж борються так завзято з „націоналізмом" навіть у лавах своєї партії, то це нехибний знак, що українські національні справи стоять на Україні, всупереч бажанням комуністів, добре. Національна сила там консолідується. Якби так не було, то не булоб репресій.

Геґемонія Франції в Румунії.

Кореспондент „Берлінер Таґеблятту" д-р Шмерц у великому дописі з Букарешту освітлює діяльність фінансового дорадника румунського державного банку, бувшого віцегубернатора французького державного банку й професора Сорбони Ріста. Він вказує на те, що проф. Ріст систематично ставить своє вето на всякі спроби Румунії одержати кредити з Німеччини або Анґлії і таким способом приготовляє фінансове опанування Румунії. Та крім Ріста працює в Букарешті ще французький дорадник при управі румунських залізниць Леферв. Він „виробив пляни будови цілого ряду залізниць, про які важко сказати, що вони дійсно мають служити господарським цілям. *Яке значіння мають проєктовані Лефервом лінії з напрямом на Одесу та Київ?*"

Д-р Шмерц приходить до висновку, що Франція в Румунії дуже діяльно витворює для себе не лише економічну, але також політичну базу для цілей будучої акції.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Зайшов „ум за разум".

Наші „ґаліцко-русскіє" є безумовно унікатом під сонцем. То у всякому відношенні. Найзабавніше виглядають вони, коли беруться за освітлення „далекосяглих", якщо не великих проблем, коли виходять зі свого смітнистого подвірячка в якому-небудь „Русск. Касині" чи іншому „Обществі русск. дам". Тоді вони ширяють у безконечних просторах усяких комбінацій, плутаючись у „гостроумних" вихилясах і викрутасах. Тоді вони наглядно засвідчують, що їх „гостроумність" це дітваньке крутійство, або що в них зайшов „ум за разум".

Візьмім для прикладу от хочби „гостроумні" міркування з приводу приїзду до Варшави грекійського епископа Олександра Зотоса в статті „Ставка на Византію".

Що добачує в тій події „Русск. Голос" — і яку місію приписує він післанцеві царгородського патріярха?

Перш усього в приїзді делегата вселенського патріярха добачує „ґаліцко-русскій гостроумець" місію примирити митр. Дениса з московським митроп. Сергієм та впорядкувати відносини між двома церквами-сестрами. Відносини царгородського патріярхату до московської церкви — мовляв — все були поправні.

„До теперішнього патріярха Василя III мають повне довіря у Москві, де після жовтневої революції перебуває постійний делегат — анальогічно до того, як еп. Олександер буде находитися у Варшаві. Правда, в добу боротьби між патр. Тихоном і совітами, висланець Константинополя явно став на бік комуністів. Одначе під теперішню пору зусиллями сторожа патріяршого престолу митр. Сергія осягнено порозуміння між світською і духовною владою в Росії. Тому відносини константинопольського патріярха до всеросійської церкви є наскрізь ясні і не лишають ніякого іншого бажання".

До константинопольського патріярха має довіря й польський уряд.

„Таким чином усе сприяє тому, щоби в спір між варшавською митрополією і московським патріяршим престолом вмішалася незалежна інстанція, вивінована довірям всіх заінтересованих сторін, що може довести до встановлення такого конечного духовного звязку між Варшавою і Москвою".

Зупиняючись на поголосках, що еп. Олександер не мав би заняти місце митр. Дениса, „Р. Г." не допускає такої можливости, бо це було би „профанацією православія". І хоч польський уряд сильно впливає на правосл. церкву, то справи ще так далеко не зайшли, щоби директор департаменту віроісповідань призначував і звільняв православних єрархів, як поліцейських урядовців. Новатором в церковно-православній ділянці є в Польщі воєв. Юзефський, який своєю властю сформулував нову раду „Луцького Братства Чесного Хреста, призначивши членами тієї ради в повному складі управу місцевого українофільського клюбу „Рідна Хата".

Не будемо займатися характеристикою „нез-

ковників" з „Рідної Хати", але цікаво, що „Русск. Голос", витаючи еп. Олександра та його варшавсько-московську місію, в другому місці кепкує собі з того епископа, мовляв, він міг би з доручення польського уряду обновити православний синод, висвячуючи „господ. Певних, — „певних" для г-на Юзефскаго". На щастя, „Русскій Голос" потішає себе тим, що в Польщі є ще конституція, що юрисдикція воєв. Юзефського обмежується тільки Волиню, а „питання єрархічного складу православної церкви в Польщі вирішується щезгідно з конституцією, себ-то самою церквою, а тому всякі поголоски про назначення на митрополичу катедру старого епископа Олександра, чи одного з молодих членів „групи полковників" є дещо передчасними".

Друга частина цієї статті присвячена апатемі д-ра Річинського, яка є

„природним актом церковної самооборони від розбивачів церкви".

А кінчається ця стаття досить оригінально. Мовляв, митр. Денис не ближчий „галіцко-русскім" як „украінофілам". Хоч він по походженні русскій, то не є він русским політиком.

„Ми певні, що колиб мпр. митрополичу катедру у Варшаві займав грек із Тракії, то він у відповідну хвилю був би більше русским, як митр. Денис з причини вказаного звязку вселенського патріярха з Москвою, а також тому, що ніхто не міг би підозрівати його в національній пристрасти".

Читаючи ці глибокоумні спостереження, міркування і передбачування, не знати, чи дивуватися, чи плакати. Наші „русскі" з нічим не можуть собі дати ради. „Крупний" журналіст „Русс. Гол." є і за еп. Олександром і проти нього, і за митр. Денисом і проти нього, і за „конституційною" церковною політикою польської влади і проти неї, а все те веде до гумористичного „духовного звязку" між Варшавою і Москвою.

Варшавська „За Свободу", широко реферуючи цю статтю, каже, що вона є зразком того, „як не треба писати на таку поважну тему. Той якийсь шибеничний, хуліганський, яким не пише про церкву навіть найбільш бульварна преса. Щож торкається змісту, то він дуже заплутаний і неясний".

Як може бути щонебудь ясного у наших „русских", коли вони по суті навіть не знають, до якої нації належать. Раз вони члени великої „триединой" русской нації, а другий раз „тутешні". Бються між Варшавою, Москвою, Київом і своєю хворою душею. Не диво, що їх психіка розщіплена, що вони анормальні, що в них зайшов „ум за разум".

Гріхи Аманули.

Відозва до народу Габібули.

Підчас своєї боротьби проти Аманули Габібула видав відозву до народу, в якій вичислює всі злочини Аманули, що змусили його до боротьби проти нього. В цьому дуже цікавому культурному документі між іншим читаємо:

„Аманула не лише не дотримував наказів релігії, але навіть переслідував служителів віри і вбив одного з найбільших учителів віри. Цей підчемний король завів закони й звичаї еретиків. Він установив день відпочинку на неділю, а не на пятницю та відкрив школи европейського зразку. І чого вчать по цих школах? Назв гір та річок по чужих краях, їх довжини та висоти російською, англійською та французькою мовами. Цього мусять учитися ваші діти, й я не знаю, яка від цього користь. Подумайте над тим мої мусулманські браття: чи не сказав пророк — мир і благословенство боже на нього, — що кожний музулманин мусить вчитися? Та він мав на увазі благородний коран, а не мови Европи. І чого вчаться ваші сини цими мовами, як не єретицтва, і глупоти? А скільки грошей витратив Аманула на ці школи, грошей з податків, які мусіли платити бідні селяни та крамарі! Та більшу частину державних грошей Аманула видав на свою подорож до Европи, щоби запріязнитися з европейськими єретиками. Зі слів Бога та законів пророка ясно виходить, що очі жінок не можуть стрічатися з очами чужих мущин. Та Аманула наказав жінкам ходити на вулицях з непокритим обличчам. Що більше, він узяв у свою подорож до Европи свою жінку та своїх доньок. Перед нами фотографічні знимки, на яких видно, як королева сидить у авті, а молодий росіянин подає їй букет квітів. А на другому образку европейський мущина цілує їй руки. Це все показує, які гріхи, злочини, та єреси робили Аманула та його жінка підчас своєї подорожі до Европи".

На загал відозва вичисляє двацять шість великих гріхів Аманули й повідомляє, що проти нього оголошено святу війну. Тому Габібула закликає всіх вірних збиратися під його прапором і признати його владу.

З наукового і мистецького життя на Україні.

Засідання Ради Академії дня 8. квітня. — Річна продукція видань Академії. — Ремунерації. — Перша частина девятого тому „Іст. України" і „Ювилейний Збірник на пошану акад. Грушевського". — Праці галицьких авторів.

I.

Дня 3. квітня дістав я два запрошення: одне з Київа на Раду Академії Наук, що мала відбутися дня 8-го квітня, а друге з Харкова на пленум Інституту Тараса Шевченка з речинцем на день 16-го цьогож місяця. Дня 5-го ніччю виїхав я зі Львова і вечером дня 6-го був вже в науковому „Донбасі", як загально називають Київ, задля його великої наукової, творчої роботи у Всеукраїнській Академії Наук.

На Раді Академії Наук, що відбувається постійно що місяця прилюдно, проводив през. Заболотний. Складали реферати про роботу в першому (історично-фільольогічному) відділі акад. Новицький, а про працю в етнографічній комісії в заступстві хорого акад. Лободи, керівничий Петров. Була ще доповідь про проєкт взаємин між Всеукр. Акад. Наук і Всесоюзною в Ленінграді, але ця справа торкалася більше техніки взаємин, тому на ній спинюватись не буду. Робота в першому відділі Академії розвинулася дуже широко, а етнографічна комісія могла похвалитися вже двома тисячами кореспондентів, головно зпоміж інтелігентного селянства, яке з великим замилуванням збирає, по вказівкам комісії, народні пісні і пересилає їх до Академії. Хоча програма Ради була не широка, всеж-таки заняла вона чотири години часу.

Завважу, що саме під хвилю, коли я був у Київі, складано рівночасно в друкарнях шістьдесять два томи видань Академії за рік 1929., окрім тих, що вже вийшли в світ. Річно видає Академія по всім галузям знання півтора тисячі аркушів друку. Загальний бюджет Академії на рік 1929 виносить 870 тисяч карбованців (435 тисяч долярів.) Значну часть цих грошей витрачується на друк книжок. Авторських ремунерацій Академія взагалі не виплачує, а платня академика в висоті 180 карбованців місячно є в дійсности ремунерацією за його наукову працю. Окрім платні дістають ще штатні академики, замешкалі в Київі, платню 180 карб. місячно за катедру! Нема сумніву, що з новим роком (від жовтня 1929 р.) іде дальша підвишка платень, яка має на меті обезпечити спокійне життя науковим, творчим силам.

ЮР. МИЛЯНИЧ.

Здобуття південного бігуна.

(Докінчення.)

III.

Кук розпочинає осьтак модерне наукове здобування південного бігуна. По нім беруться за це важке завдання — назвемо тут найславніших — москаль Бенінгсен, англієць Джемс Уедел (осягає новий рекорд: ширина 74° 15'), англієць Джон Біскоу (1830 і 1831, експедиція зложена з двох кораблів гине на шкорбут). Щойно англієць **Джемс Клярк Росс**, віднриває властиву дорогу до Антарктиди. Щоби дозволити собі на примітивне порівнання, Антарктида виглядає неначе висока стіжковата твердиня, з усіх усюдів окружена замість оборонного вала поясом із густої рухомої криги. Одначе поміж Антарктидою і цим ледовим перстенем простягається широкий пояс доволі спокійного чистого моря. Цей ледовий пояс, це один з найбільше дивних географічних творів на землі. Щойно Росс, неначеб ведений якомись невідкличним інстинктом чи може радше очайдушною відвагою заганяється з обома своїми кораблями далеко в цей мур з рухомого леду — і диво! Пробившись через цей перстень випливає на чистіське море! Осягає в той спосіб новий рекорд: ширина 78° 9'. Він перший підплив таким чином до справжньої Антарктиди, побачив перед собою цілий новий континент, краєвид, повний неймовірної, але грізної краси. Серед тої симфонії з леду, обшарпаних скал і велитенських гір, **яких висоту обчисляв на 4—4.500 метрів**, відкриває два велитенські чинні вулькани. Лід і огонь! — Яке враження мусіли викликати в нім його відкриття! Одначе причалити і висісти на беріг було неможливо. Виявилось, що доступу до сухої землі боронить напродовж сотень і тисяч кільометрів висока на 80—120 метрів і розкинена в глиб краю на сотні кільометрів т. зв. ледова плита або ледова барієра, зовсім так, неначеб Антарктида обмерзла кругом високим муром з леду. Росс записав у своїх щоденниках, що через оту гладку, небезпечну, наче ножем обрізану стіну, від якої безнастанно обривались велитенські ледові гори, висісти на Антарктиді людям ніколи не буде можливо. Але цього всежтаки доконав 60 літ після Росса його земляк Борчгревінк і показав дорогу іншим, відкриваючи в цій неприступній стіні один залив з лагідно спадаючими у море берегами. Тоді вперше люди станули на Антарктиді. В 1901 р. підчас першої своєї експедиції Скотт видобувається на плиту при допомозі бальону. В 1902 р. англійці: Скотт, Шеклетон і Вільсон осягають новий шириний рекорд: 82° 17', уже далеко в глибині краю, йдучи в сторону південного бігуна. Таким чином Антарктиду здобуто. Залишилось ще тільки найти шлях до бігуна.

IV.

Дорогу до нього показує в 1907-1909 р. 50-та з черги експедиція англійця Ернеста Шеклетона. Історія його експедиції одна з найбільше трагічних. В 1902 р. він приймав участь у експедиції Скота. Захорів на шкорбут. Коли після повороту до Англії підняв пляни щодо нової експедиції, з ним і балакати не хотіли, вважаючи його завдяки його невдачам в 1902 р. чоловіком нездатним виконати це завдання. Але в тій людині жила залізна воля. Він збирає потрібні йому гроші. Катастрофально задовжується і в 1907 р. покидає на „Німроді" Англію. Заявив пресі, що їде здобути бігун. З його сміялись. Аж в 1909 р. по Англії вдарила вістка: Шеклетон осягнув 9. січня 1909 р. 88° 23' ширини, був отже віддалений від бігуна не цілих 70 кільометрів. Але завернув. Чому? Повне виснаження учасників походу. Голод. Що ділось в душах тих людей — коли завертали, пройшовши приблизно 2900 кільометрів і не могучи зробити останньої сотні? Щоденник Шеклетона читається без перерви. Вони не знали, що Антарктида має вигляд зрізаного стіжка, з усіх сторін окруженого шпилястими горами. Похід до бігуна був походом по стрімких, неймовірно пошарпаних ледняках. Все до гори і до гори. Їх висотомір показував їм: 500, 1000, 1500, 2000, 2500, 3000, 3200 м. понад поземом моря. Зле їли. Передовсім нищили їх великі болі голови, шлункові рвоти, в останніх двох тижнях температура всіх чотирьох учасників виносила 34,4 степ. Це було в „літі" (січень), а проте мороз вагався звичайно поміж 26 і 40 степенями. Болі голови вкупі з постійним голодом почали переводжуватись у тихе, але зростаюче божевілля. Потім прийшли перші вибухи. Але вони йшли все далі, все вперед. На останньому етапі залишили все і взяли зі собою тільки прапор („юніон джека"), щоб „доволіктись до мети і згинути". Цього дня після 10 годин „маршу" вони зробили всього 9 кільометрів і поляглали в сніг, нездібні до нічого. Дух витримав. Тіло ні. Зрештою Шеклетон останніми зусиллями звів товаришів на ноги і застромивши юніон джека на 88° 23' ширини, вернули до першого запасного етапу, що їх штафетним способом залишали за собою.

Президія Академії призадумується також над признанням авторам праць бодай по 40 карбованців від аркуша. При продукції півтора тисячі аркушів винесло би це річно квоту 60 тисяч карбованців. Така ремунерація ледви чи вистарчила би на зладження копій, на пробуток поза Києвом і на перебивання готових праць на машині, бо ніякий складач на Україні не буде відчитувати хочби як читкого рукопису, а домагається машинової відбитки. Одначе можна надіятися, що авторські ремуверації будуть вищі, та що понови зрівняються з винагородою, яку дістають творці красного письменства (від 100—120 карб. за аркуш.) Не говорю тут про Винниченка, якому хоч-би тільки „Соняшна машина“ принесла поверх десяти тисяч долярів.

Вимок з наукових видань Академії становлять праці, що виходять коштом Держ. Вид. України (ДВУ), де за аркуш друку автор дістає від 50—100 карб.

З новин, які в останньому часі вийшли в друку, згадаю про першу часть девятого тому „Історії України“ акад. Мих. Грушевського. Книжка має 601 сторін друку великої вісімки. Видало її ДВУ. Автор закінчив її „Вінцем і кінцем Тимоша Хмельницького“. Випадково дістав я до рук перший, ще не переплетений примірник і прочитав останні два розділи. Писаний цей том легко і приступно, що читається його, як роман. Треба подивляти це богацтво архивного матеріялу, яким оперує автор. Складається вже друга часть девятого тому, яка закінчує Хмельниччину. Нова часть буде приблизно такогож обему, що й перша. Безвпинна, залізна праця шановного історика підірвала трохи здоровля і через те збирається він у цьому році на шестинедільний випочинок до Ессентукі на Кавказі.

Друга книжка, звязана з особою історика України, — це „Ювилейний Збірник на пошану акад. Мих. Серг. Грушевського“, виданий під фірмою і коштом Академії Наук. Збірник містить в одній книзі два томи і числить 1015 сторін друку, великої вісімки. Окрім цего складається ще бібліографія праць акад. Грушевського від р. 1904—1926, зладжена Вол. Дорошенком. Друк її винесе, щонайменше пять аркушів друку.

В „Юв. Збірнику“ взяло участь 107 авторів. Праці друковані у французькій, англійській, італійській, німецькій, російській мові, а подавляюча більшість писана по українськи. Обем поодиноких статтей обмежено на пів аркуша друку, одначе для деяких, галицьких авторів зроблено вимок і їх праці вийшли в обемі понад приписану норму. А треба признати, що галицькі автори, до яких причисляю також Вол. Дорошенка, дали 20 дуже інтересних студій. Може не від річи буде, коли подам наголовки в такому порядку, в якому їх надруковано:

1) д-р Яр. Гординський: Рукописний Ірмологіон 1695 з ілюстраціями Григорія Залеського, стр. 72—84; 2) д-р Мирон Кордуба: Де лежав старовинний город Хмелів? 153—5; 3) д-р Осип Пеленський: Рашів, західна твердиня галицької держави, стр. 156—64; 4) д-р Василь Герасимчук: Смерть Івана Виговського, стр. 205—16; 5) д-р Богдан Барвінський: До побуту Ганни Орликової в Станиславові, стр. 234—40; 6) Мих. Возняк: Дума про козака-нетягу в записі кінця XVII. в. стр. 518—25; 7) д-р Філярет Колесса: Українська народня пісня в найновішій фазі свойого розвитку, стр. 564—590; 8) акад. Степан Смаль-Стоцький: Найближчі завдання славістики і україністики, стр. 609—616; 9) д-р Василь Сімович: Українське *що*, стр. 642—647; 10) д-р Іван Панкевич: кілька уваг до вияснення прізвища боярина і перемиського воєводи Дмитра Детька, стр. 687—8; 11) Мих. Мочульський: Русалки Богдана Залеського, стр. 753—9; 12) д-р Іван Брик: Коліївщина в англійській мові, стр. 786—811; 13) Платон Лушпинський: Шекспірівська закраска драми Генриха Красінського „Гонта“, стр. 812—820; 14) Мих. Тершаковець: Переказ про Кия, Щека і Хорива та їх сестру Либедь (Епізод із українсько-германських взаємин давньої доби), стр. 891—917; 15) Іларіон Свєнціцький-Святицький: Національне і інтернаціональне в письменстві і мистецтві давньої України, стр. 927—31; 16) Петро Пелех: Про діяльог Сковороди „Неграмотний Марко“, стр. 941—6. (Автор перебуває від ряду літ на Україні.); 17) д-р Вол. Бірчак: Український філософ Василь Довгович, стр. 1783—49; 18) Вол. Дорошенко: Шевченкова подорож по Волині 1846 року, стр. 953—7; 19) д-р Остап Макарушка: Українські слова типу: трът, стр. 982—9; 20) акад. Кирило Студинський: Епізоди боротьби за українство в 1863 р., стр. 990—1015.

Таких великих збірників, присвячених поодиноким ученим, як акад. Багалієви (1188 стор.) і Грушевському, не видала досі ні одна наукова словянська інституція.

Можна радуватися, що в „Збірнику“ акад. Грушевського взяли участь побіч чужих учених наукові робітники із всіх закутин української землі. Ця обставина свідчить про нашу одність, яка є запорукою нашого кращого майбутнього.

Голі мені вичисляти сотки праць, поміщені у інших виданнях Академії Наук, у „Записках“, „Збірниках“, присвячених ріжним галузям знання, згадаю ще хіба про словники живої і наукової української мови, яких досі зладжено шість. Робота йде поволі, але доцільно. Приглядаючись тій величезній праці, веденій у нашій Академії, треба з натиском ствердити, що український, науковий „Донбасен“ несе гідно прапор науки і що найшов він признання в цілому науковому світі. Чехи, серби, болгари, литовці, французи, англійці, німці висловлюються про Українську Акад. Наук з великим признанням. Памятаю оповідання акад. Шапошнікова, якому візитна карточка з титулом київського академика отворяла в Німеччині вступ до всіх лябораторій. Академія Наук в Києві — це наші гордощі.

———

Виконавець замаху на Вальдемараса засуджений на смерть.

Аг. Ельта повідомляє, що виконавця замаху на Вальдемараса, студента Василюса, наглий суд після 5-годинних нарад засудив на кару смерти. Годину пізніше Василюс вніс до президента держави просьбу за помилування, але президент відкинув її. Василюса розстріляли в ночі 23. травня. „Лієтувос Аідас“ повідомляє, що співучасники замаху на Вальдемараса, Кулєліс і Булота, все ще скриваються в лісах тропського повіту. Поліція попала на їх сліди та сподіється, що їм не вдасться втекти у Польщу. За придержання їх литовське мін-ство внутрішних справ визначило нагороду 50.000 литів.

—о—

Сойму не скличуть на надзвичайну сесію.

З близьких до уряду кол повідомляють, що надзвичайної соймової сесії перед літніми феріями не скличуть, бо уряд не бачить ніякої наглячої причини для скликання сойму. Справа ревізії конституції прийде на порядок соймових нарад щойно підчас звич. соймової сесії.

—о—

Перше засідання економ. комітету.

Дня 24. травня відбулося перше засідання екон. комітету нового кабінету. На чолі комітету є на місці проф. Бартеля прем. Світальський. Так не здійснилися часописні чутки, що провід у комітеті матиме мін. Квятковський. Не справдилися теж чутки про дальші зміни в комітеті.

—о—

Скасування обмежень млива пшениці.

Польське мін-ство внутрішніх справ розіслало до воєводів обіжник, у якім заповідає, що в найближчих днях будуть скасовані істнуючі обмеження для млива пшениці. В звязи з цим поручено адміністраційним властям лібералькіше контролювати процент млива пшениці при люстраціях млинів і пекарень.

—о—

Виборча боротьба в Англії.

У звязи з виборами в Англії показується, що 9 послів виберуть без голосування, з того 6 із округів півн. Ірляндії. Заповідається завзята виборча боротьба: 1724 кандидатів буде боротися за 615 мандатів, що і на англійські відносини є рекордом.

—о—

Після втечі Аманули.

Льондонські часописи повідомляють, що як Аманула приїхав до Чаман на кордоні Белюджистану просив, щоби йому позволили переїхати через Індію до Европи. Індійський уряд дав Аманулі поміч у подорожі Індією до інд. пристані. Відтам Аманула з сімєю поїде далі. Один льондонський часопис твердить, що Аманула не зрікся престола та що ще старатиметься злобути його. Англійська влада в Індії не знаїв, що Аманула задумує переступити індійсько-афганський кордон.

—о—

Засуд комуніста.

Перед львівським трибуналом присяглих станув під закидом державної зради Теодор Семків. Семкова обвинувачували, що в своїм мешканні при вул. Коперника 29 уладив „головну робітню“ комуністичних летючок і брошур і як платний функціонар ЦК КПЗУ відбивав і поширював ці друки між товаришами. Поліція сконфіскувала в Семкова 300 кг. агітаційного матеріялу, циклостиль і т. п. Семків признався, що він комуніст і що як партійний урядовець дістав платню 800 зол. місячно. Присяглі потвердили питання обвинувачення, тому трибунал засудив Семкова на 3-літню кару тяжкої вязниці. Розправу вів с. Ангельський, обвинувачував прок. Гіртлер, боронив адв. д-р Павєнський.

—о—

V.

Кульмінаційною точкою в здобуванні бігуна є перегони Скотта з Амундсеном в 1911 р. Вони не знали нічого про себе, то значить не знали про час виходу до бігуна. Вони причалили до двох ріжних місць „барієри“; і майже рівночасно почали перегони. Скотт мав надзвичайних людей зі собою: 4 англійських старшин. Але вони вибрали страшно трудну дорогу, що виявилось пізніше, коли порівнано мемуари Амундсена і Скотта. Про це Скотт, розуміється, не знав, тримався більше менше лінії походу Шеклетона. На 83 степ. ширини вони заложили великий магазин і звідтіля йшли до бігуна, розкладаючи кожних 110 кільом. прожиточні запаси для повороту. Їм скоро погинули собаки і вони почали самі тягнути тяжкі сани. Їх виснажили ледняки і тому вибрали дорогу навмани, таку, що й гіршої придумати не було можна. Виявилось, що найменша помилка у вправі експедиції означала смерть. Мали все: знамениту поживну їжу, богато нафти для примусів і теплої води — але мали лихі одяги. Крім одного феноменального Еванса, який дозволяв собі **ходити з голими руками при 70 степ. морозу без найменшої шкоди,** вони страшно мерзли. Це їх фактично знищило. Вони спізнились на бігун на 32 дні. Моральна депресія зробила решту. Коли вертали, їх переслідувало справжнє нещастя. Кілька разів не могли найти засипаних сніговіями запасів. Зявився голод. Перший капітан Оутс відморозив ноги. Не міг іти. Його хотіли тягнути. Але при поділі їжі на декаграми, цей тягар означав смерть для цілої експедиції. Тягнути Оутса та його сани не було можливости. Але товариш не покидається, навіть коли це означає — смерть. Одної ночі, підчас страшної заверюхи Оутс вийшов зі шатра заявляючи: зараз поверну. Не вернув ніколи. Пішов у сніг і хуртовину, щоби звільнити товаришів від себе. Другий помер Вільсон. Тихо і несподівано. З виснаження! Виявилось, що всі учасники мають основно повідморожувані кінчини. Потім померло ще двох. Лишились Скотт і Еванс. Зрештою й Скотт не міг далі. Писав у щоденнику: „Здається мені, що буду вмирати, але англійці вміють вмирати“. Рапорт до свого наставника: такий то а такий помер на тій то і тій ширині, добившись до бігуна, одначе запізно. Останні слова: **„God save the King!“**

(Боже, спаси короля). Залишився ще тільки неструджений Еванс, але цей відійшов дальших кілька кільометрів і ляг у сніг, вповні здоровий і при силах, але — до кінця солідарний з товаришами. Померли вони тому, що якимсь незрозумілим способом на останніх етапах вивітріла в танках нафта і не могли придбати теплої води. І одно дивне, померли у віддалі 4 кільометрів від головного депо, на 83 степені, де було нафти і поживи для пятьох людей на 2 роки!

Йдучи до бігуна Шеклетон робив денно максимум 26 кільометрів. Літак Бирда робить на 10 годин 2.600 кільометрів. Але подвиг не в машині. Вона відчинить бігун для усяких можливих і неможливих помірів і навіть економічної експльоатації. Подвиг у людях, навіть, коли вони всліпали робити на день тільки 26 кільометрів. І важились за них вмирати.

———

ВІДГУКИ ДНЯ.

Віроломство.

Те, що розповім, не є видумкою фейлетоніста, ні фантазією природника, але фактичним фактом. Стався він біля міста Тернополя, міста славного з ідеальної згідливости українських мешканців, а біля села (назву забув), відомого з нижче наведеної події.

На стодолі в одного господаря заложили собі домашне огнище бузьки. Він — поважний, серіозний і повний найліпших інтенцій громадянин, вона — говірлива, але чесна і вірна матрона. Дочекалися потіхи в формі чотирьох яєць і почалося вигрівання нащадків. Переважно вигрівала жінка, бо чоловік мусів і їсти принести і зі знайомими побалакати. Все йшло якнайліпше і було добре скінчилося. Але лихо не спало.

Одної днини підліз до гнізда сільський хлопець, зігнав паню бузькову з яєць і одно яйце підмінив. Замісць бузьчиного положив гусяче. Пані бузькова не помітила обману і за хвилю засіла спокійно на гнізді. Але прийшов день, коли виклюлися молоді, а з тим разом прийшов і день катастрофи. З одного яйця вилізла якась дивовижа і почала домагатися їдла зовсім інакшою мовою, як інші. Шановний батько родини подивився уважно на гусеня, а ствердивши неподібність до себе, скинув його комітьголовою з гнізда. Потім підійшов до пані бузькової і глянув їй в очі. Довго і вперто свідрував її очима, мов хотів зглибити тайну. Пані бузькова стояла ні в цих ні в тих і тільки безрадно розводила руками.

— Звідки воно тут узялося? — заревів скажено бузько.

— Слово тобі даю, не знаю — відповіла крізь сльози.

— Не знаєш?! — заскреготав зубами. — Чи може і він не знає?! — і показав пальцем на гусака, що балакав щось на подвірю з індичкою.

— Присягаю на наші діти, що не знаю.

— На наші діти!... — всміхнувся гірко. — Добре „наші"...

Пані бузькова розплакалася.

А пан бузько махнув крилами і полетів у село.

Стодола стояла біля вигону і за хвилю злетілася на вигін ціла сотня довгодзюбих громадян.

Бузько підлетів до свойого гнізда.

— Ходи! — крикнув до жінки.

— Слово даю, я невинна!

— Там покажеться!

— Боже, Боже, така компромітація, такий скандал... і за що? — хлипала жінка.

— За що?! — процідив крізь зуби. — Не знаєш?! — і засичав мов гусак.

Бузькова мовчки знялася і полетіла на вигін. За сльозами світа божого не бачила.

Суд був короткий. Обвинувачення зрадженого мужа, „корпус делікті" під стодолою і плутанина в зізнаннях жінки, вистарчили до засуду.

Головноуповажнений підійшов до нещасної і дзьобнув її. Після того кинулися всі інші і на місці рознесли бузьчиху на шматки.

— Нехай живе справедливість! — крикнули всі і висловивши співчуття покривдженому мужеві відлетіли в свояси.

Ось така трагічна подія скоїлася в далекім селі Тернопільщини. Трагічна вона, але й повчаюча.

1) Подружа зрада і в звірят є каригідна.

2) Звірята поступають так само як люди. Карають бузьчиху, а гусака ніхто й не зачепить.

3) Зовнішні познаки часто обманюють.

Галактіон Чіпка.

Америка домагається ратифікації умови про довги з Францією.

Французька агенція Аваса довідується з авторитетного американського джерела, що американський уряд звернувся до французького з просьбою повідомити його якнайшвидше, чи думає французький уряд ратифікувати умови про воєнні довги Франції, які заключив канцлер скарбу Мельон з уповажненим французького уряду Беранже. Цей запит мотивований тим, що незабаром буде відрочена сесія американського сенату й парляменту. На випадок, коли французький уряд повідомить, що ратифікація договору запевнена, американський конгрес міг би перед відроченням приняти законопроєкт про те, що Франція може сплатити 400 міл. долярів торговельного довгу не 1 серпня, а пізніше.

НОВИНКИ

— **Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7. переніс свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної камениці при вул. Словацького ч. 14.** Числа телефонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція).
2092 1—5

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1258 36-?

— **Конфіската.** Вчорашнє 114-те число „Діла" сконфіскувало Гродське Старосто за статтю „Ще про „Союз Українок", де поміщено текст постанови воєвідського уряду в справі припинення діяльности „Союзу Українок" і за „Лист до Редакції. Відносини на почті в Гданську".

— **Гарний жест наших мистців-малярів.** Артисти Петро Холодний і Іван Іванець жертвували на оселю робітників пера по одній картині. „Т-во письменників і журналістів" у Львові відступить ці картини по їх нормальній ціні комунебудь із наших аматорів мистецтва, згідно з бажанням артистів, щоби їхні твори перейшли у надійні руки.

— **Михайло Голинський** співає в неділю вечером на сцені великого міського театру партію Каня в опері Леонкавеля „Паяци".

— **Вияснення.** Від п. А. Домбровського дістаємо таке вияснення: „В 113 числі „Діла" з 24. травня ц. р. у вступній статті: „На маргінесі Загального Зїзду „Рідної Школи" сказано: „З соц.-рад. приняв вибір А. Домбровський". У звязку з цим заявляю: Соц.-рад. партія моєї кандидатури не ставила, не пропонувала мені вибір приймати або не приймати, і тому я не вважаю себе в праві виступати назверх як представник цеї партії, дарма, що я є дійсно членом соц.-рад. партії. Вибір приняв я як український громадянин, який уважає своєю повинністю працювати в користь нашої „Рідної Школи" і як представник рідношкільного вчительства, яке на сходинах Секції рідно-шкільного вчительства при Відділі Вз. Пом. Учит. у Львові дня 17. травня 1929 мою кандидатуру до Головної Управи Р. Шк. одноголосно ухвалило. Як член Г. У. Р. Ш. старатисьму зладіднити загострення, які виявилися між правими й лівими угрупованнями на рідно-шкільній ниві, бо вважаю такі загострення крайно шкідливими для „Рідної Школи". — У Львові, дня 24. 5. 1929. — З високим поважанням **А. Домбровський**".

— **Коверда жертводавцем.** Читаємо в „Ілюстр. Курєрі Цодз.": „Засуджений на досмертну вязницю вбийник радянського посла Войкова, Борис Коверда, переслав до Вильна жертву на диспозиційний фонд марш. Пілсудського. До цієї звістки „Дзєннік Людови" з дня 25. травня додає такі запити: „Як це? Злочинець, чужий підданий, засуджений за душегубство на досмертну вязницю сміє брати участь в акції, що має на меті зібрати фонд для диспозиції першого маршала Польщі? Хто Коверді дозволив на це? Від коли це вязні мають при собі готівку?"

— **За злочин зперед 8 літ.** Вольф Верст з Томашова, промисловець не так з ласки божої, як з власного мантійства, сидів останніх 8 літ в Америці, заки не затужив за Львовом, звідки втік, рятуючи свою свободу. Вчора відповідав він перед судом за грабунковий напад на двох купців, яких завів з 18.000 коронами до Любичі Вел. у квітні 1920 р. і там у порозумінні з одним спільником ограбив їх. Його засудили на 4 роки.

— **Блудний син.** Один із провідників польських сільських радикалів отець Оконь, відомий демагог, крикун і шибайголова, суспендований у свій час церковною владою за темпераментне життя — покаявся прилюдно. Він помістив у пресі заяву такого змісту: „Отсим заявляю, що з любови Господа Бога, привязання, вірности та слухняности для святої католицької Церкви, осуджую всі свої вчинки, якими напротязі довгих літ гіршив я інших, прохаю вибачення за них усіх, а головно мою духовну владу, супроти якої я дуже провинився своєю неслухняністю і обіцюю, що буду їй завсіди піддаватись і старатисьму своїм справді священичим життям направити лихо, якого я накоїв".

— **Сучасні діти.** У Лодзі трапився трагічний випадок: 12-літня дівчинка вражена підчас забави своїми ровесницями, вернулась до хати і заявила своїй мамі, що більше бавитись не буде, бо втомлена. Коли мама вийшла до міста, дитина взяла отруйні пастильки „Люміноль" і покінчила самогубством.

— **Чужі артисти і СРСР.** Міжнародній союз артистів остерігає своїх членів, щоби не підписували умов з театрами в СРСР. Радянські театри запрошують артистів з чужини на дуже корисних умовах, але відтак не в силі їх дотримати, тому, що недавно виданий закон забороняє вивозити гроші з СРСР., на які треба мати окремий дозвіл з Москви. Таким робом артист мусить залишити все те, що заробив у межах СРСР і виїздже без грошей

— **Ріжні вістки.** Італійський уряд заборонив уладжувати „конкурси краси", тому, що вони розбуджують ненормально жіночу порожнечу і осмішують поважні інституції. — У Москві силь на недостача молока: за одну літру платять по два рублі. — У Франкфурті страйкує 12.000 міських робітників, які домагаються підвишки. — Форд має намір вложити свої капітали в будову шляхів у середній і східній Европі, в звязку зі своєю ідеєю поширювання авт свого виробу. — У Льондоні підписана умова з приватною спілкою інжинірів щодо експлоатації мінерального богацтва Мертвого Моря. — Підчас Зелених свят було в Англії 17 смертельних випадків з автами, а в Берліні та в околиці 14. — У Люблянї виставили нову словенську оперу Марія Когоя з Трієсту п. з. „Чорні маски" на підставі пеcи Андреєва. — З Ню Йорку в Рим полетіли два американські летуни Уіліямс і Янсей. — У Парижі продали на лицитації акварелю Тулуз-Льотрека, ще є портретом Оскара Уайльда за 300.000 фр. — Рекорд швидкости писання на машині здобула парижанка Одета Піо, що пише 96 слів на хвилину. — Ріки Евфрат і Тигр залили величанські простори землі; саме на цих місцях де нині нютує повінь, згідно з поглядом деяких учених, повстало вірування про потоп після великої повені.

— **Місто даровано міліонеркою.** Вдова по американськім міліонері Мері Марімонт Еммері здійснила стару ідею, над якою працювала від 15 літ. Вона вибудувала ідеальне містечко, яке має подарувати для вжитку своїх ближніх, щоби показати їм, як можна гарно та приємно жити. Цим випередила вона ідею Моргана, який заповів будову окремого міста на зразок пірамід над Нілем, але з усіма вигодами та надбаннями сучасної культури: бібліотеками, лябораторіями, музеями та санаторіями. Містечко пані Еммері має покищо 800 домів; воно має її імення: Марімонт. Вибудоване воно недалеко Сінсінаті, в чудовій околиці серед лісів, у долині. Всі доми там сонишні; у кожній хаті є електрична кухня, вікна величанські, довкола садки, басейни, квітники; електричні трамваї постачають мешканцям усього, що треба. Більшість мешканців має тут хату задурно.

— **Найліпша нагода забезпечитися в дешеву обуву. ДельКа продає згідно з нинішним анонсом від 19 травня, велику кількість жіночих сіряних пантофельків, в найновіших кольорах аж до вичерпання запасу по небувало низькій ціні зол. 24·90.**

З судової салі.

КРІВАВІ ПОДІЇ В БАТЯТИЧАХ ПЕРЕД СУДОМ.

В пятницю 24. травня ц. р. проголошено вже присуд батятицьким селянам і селянкам. На основі цього присуду засуджено **аж 40 обвинувачених** і лише 6-ох звільнено цілком від вини й кари. Проголошення такого присуду викликало величезне враження. Засуджені селянки почали плакати, а засуджені селяни похнюпивши голови, слухали виміру кари, яку відчитав предс. Тертіль, у глибокій мовчанці.

Присуд.

На один рік тяжкої вязниці засуджено по думці §§ 87, 98а і 283 к. з.: 1) Степана Жеребецького і 2) Павла Ребеця. 3) Михайла Лігашевського засуджено на 10 місяців тяжкої тюрми по думці тих самих приписів карного закону. По 8 місяців тяжкої тюрми по думці §§ 87, 98а і 283 к. з. дістали: 4) Василь Лігашевський, 5) Іван Курівець, 6) Анна Сибаль, 7) Степан Петруняк, 8) Корнило Теслюк, 9) Андрій Семків, 10) Іван Сеньків, 11) Степан Марчишин і 12) Лікерія Цюцюла. На 7 місяців тяжкої тюрми засуджено: 13) Василя Лігашевського, 14) Михайла Пачковського, 15) Петра Бутвиника, 16) Настю Хміляр, 17) Степана Пастернака і 18) Еву Задру. На 6 місяців тяжкої тюрми засуджено: 19) Василя Теслюка, 20) Андрія Луківського, 21) Івана Задру і 22) Василя Курівця. На 1 місяць засуджено: 23) Степана Лігашевського і 24) Максима Петльоху. На 2 тижні засуджено: 25) Меланію Лігашевську, 26) Настю Лігашевську, 27) Івана Курівця, 28) Андрія

Хаврону, 29) Гната Луківського, 30) Михайла Малишку, 31) Василя Дуду, 32) Костя Даньк і 33) Марка Ружицького. На 2 тижні засуджено: 34) Марію Теслюк, 35) Василя Теслюка, 36) Гриця Лігашевського, 37) Меланію Куроць, 38) Меланію Бариляку, 39) Степана Шведа і 40) Настю Бариляку.

Пятьом засудженим завішено кару на 2 роки, двом на 4 роки, а одному на 4 місяці. Всім засудженим почислено слідчу вязницю. Ті засуджені, які вже в слідчій вязниці відсиділи означений присудом час, вийшли негайно на волю. В тюрмі залишилося ще біля 10-ох селян з Батятич.

Проти отсього виміру кари внесла оборона зажалення неважности, але лише до тих підсудних, яких засуджено по думці §§ 87 і 98 а к. з. Прокуратор застеріг собі 3 дні до надуми.

З театру.

Великий Міський Театр: „Остання новість", комедія на 4 дії, Едварда Бурде.

Заголовок цієї песи в оригіналі відомий кожному французові як гасло, що пишається на перевязці кожної нової книжки. „Вийшло з друку" — це стільки, що „купуйте найновіший твір!" і глипаєте вверх на прізвище автора або в низ на видавництво. Одна або друга фірма вистачає. У нашій мові або польській „остання новість" мало кого електризує.

Автор песи з електричним заголовком для французької інтеліґенції, хоче показати нам позакулісову боротьбу париських видавців за модного, читаного автора. Щасливий світ цей Париж! Там видавці самі ломлять собі голову, щоби виданий ними автор дістав нагороду, а коли її дістав, щоби писав за всяку ціну у власнім інтересі та їхнім. Коли-ж, як це нерідко трапляється, літературну річну нагороду дістає якийсь свіжий талант випадково, по непорозумінню або завдяки закулісовим інтригам (адже члени жюрі не в силі прочитати творів сотні кандидатів!) і хутко виявляється, що „лавреат" є порожній як видушена цитрина, то й тоді талановитший від нього видавець повинен найти на це раду.

Бурде висміває в своїй песі ріжні „тріки" видавців і авторів, спрагнених сензації, у вічній погоні за „останньою новістю" та актуальною темою. Є в цій песі одна оригінальна ідея, з якої можна було би зробити добру психольогічну комедію: як „приватні" безпосередні переживання письменника псує думка про „літературу", про потребу негайної їх перерібки на якийсь твір, головно тоді, коли автора тиснуть довги та видавець: „Кінчи мерщій рукопис!" Тимчасом Бурде поставився до свого сюжету так само, як змальовані ним автори та видавець: шквар якнебудь щонебудь, щоби оголосити якнайшвидше „останню новість"! Тому песа має замало драматичного напруження, замало дотепу і крім одної особи, видавця, ніяких типів. Сатира мало кого влучає. Париські видавці можуть бути горді на свій хист пускати в світ кожну книжку, а французькі автори на свій хист писати щонайменше цікаві книжки на замовлення і на означений речинець, немов би були авторами, що мусять виявляти свій талант в означений мент.

Найбільше вражала на виставі „Великого Театру" креація нагородженого автора Марка. Правдою є, що у Франції, як скрізь, дістають інколи нагороди письменники, яких ніхто не знає і з невеликим талантом, але справжні ідіоти ніколи.

М. Р.

З життя наших установ.

Союз українських власників реальностей у Львові.

II. Загальні Збори Союзу українських власників реальностей у Львові відбулися в суботу дня 13. травня ц. р. при значнім заінтересуванні членів і запрошених гостей. По обильнім, вичерпуючім справоздані секретаря, скарбника і контрольної комісії вибрано одноголосно той сам виділ, доповнюючи його (в місце д-ра Козака) особою емер. радника Скарбової Палати, п. Богдана Булика. Усталено також на біжучий рік ту саму вкладку (1 зол. місячно) і 2 зол. одноразового вписового для нових членів. У дискусії з приємністю зазначено, що Союз постійно зростає і розвивається, чого наглядним доказом є сорок двох нових членів в минулім адм. році.

Рішено з фондів т-ва жертвувати: „Рідній Школі", Т-ву журналістів і письменників, Ремісничій Бурсі і Комітетові викупна українського городу у Львові по сто зол., разом чотириста зол., отже суму, як на третій рік істнування т-ва досить поважну.

Відпоручники Союзу засідають постійно як асесори в розємчій комісії при Інспектораті Праці, в уряді для справ найму, в судах праці і в апеляційнім суді, а всі важніші анкети й наради, скликувані міродайними кругами в справах, звязаних з посіданням реальностей, відбуваються завсіди при участи відпоручників Союзу.

Члени товариства находили все як письменну, так і устну пораду та оборону у випадках, де находила того потреба, а збірні меморіяли та представлення до ріжних властей найшли у них відповідне зрозуміння.

Тому, що ще не всі старі власники реальностей у Львові є членами Союзу і тому, що наш стан посідання в останніх часах побільшився новими власниками реальностей, виділ Союзу просить іще раз як одних, так і других, щоби в своїм добре зрозумілім інтересі, як і для добра загальної справи, зараз зголосили своє приступлення в члени т-ва, аби тимсамим точна була табуля українських власників реальностей у Львові.

Всякі письма, як і зголошення про приняття в члени просимо присилати на адресу секретаря, п. С. Ігната, Куркова ч. 24., а гроші (вписове і вкладки) на руки касієра, п. Стаха Лаврова, купця у Львові, площа Бернардинська ч. 15. Уповажненим до інкасування вкладок у Львові є постійний курзор Союзу п. Стецура.

ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ:

І. Кокоруда, голова. *С. Ігнат*, секретар.

Зі спортового життя.

Біг навпростець С.-Б.

Пригадуємо, що в неділю 26. ц. м. відбудеться масовий біг навпростець Сокола-Батька. Зголошуватися можуть усі охочі. Початок: 11. год. рано на площі С.-Б.

Спортове свято Сокола IV.

Сокіл IV. на Личакові влаштовує в неділю, 26. травня ц. р., в год. 3. попол. спортове свято на площі „Сокола-Батька". На програму свята складаються руханкові пописи і змагання. На святі гратиме орхестра з Лисинич.

Україна — Світезь.

Змагання між цими дружинами в копаного мяча відбудуться в неділю 26. ц. м. в 5 год. попол. на площі „Світезі" (Замарстинів). Попередять в год. 3. попол. змагання Україна II. — Світезь II. Доїзд трамваями: 9 і 5. Дешевий вступ і гарна погода стягнуть певно на ці змагання богато цікавих.

Прогулька наколесників до Крехова.

Секція наколесників при С. Т. Україна подає до відома, що в суботу, дня 25. травня ц. р. в 4. год. попол. відбудеться прогулька до Крехова (через Жовкву). Нічліг у Вcч. о. І. Сенишина. Поворот у неділю в 4. год. пополудні. Збірка в суботу в 4-ій год. пополудні коло Народньої Торговлі. Гостям раді!

Одночасно подається до відома, що тренінги секції наколесників відбуваються що-середи і пятниці. Збірка що-середи в год. 4., що-пятниці в год. 5. попол. біля гришца Сокола-Батька.

Переписка Редакції.

Вп. Антін Маринович у Війську. Присланого Вами матеріялу не можемо опублікувати з уваги на цензуру. Весь цей матеріял передаємо для відповідного використання Українській Парляментарній Репрезентації.

Дописи.

МИКУЛИНЦІ, повіт Тернопіль. *(Гарний почин).* В неділю 19. ц. м. місцеве українське громадянство святочно відбуло читальняне свячене і відкриття портрету бл. п. просвітного діяча, Антона Рибачека, який, будучи управителем місцевої вселюдної школи, заложив 1892 р. читальню „Просвіти" в Микулинцях і позакладав читальні „Просвіти" по селах судового повіту Микулинці. Дбав про піднесення народньої освіти серед міщан і селян і завдяки тому нарід Микулинеччини є нині свідомий та поборює всяку ворожу роботу й не дається звести на манівці. Само міщанство видало вже зпоміж себе доброго народнього діяча, бл. п. Степана Абрагамовського, який помер 1916 р. На свято, яке почалося в год. 8. вечером в читальнянім домі у театральній салі, явилось около 150 душ міщанства. Прибув на це свято також п. Волод. Мартиневич з дружиною з Тернополя, щоби взяти участь у цьому святі свого родинного місточка. Місцевий парох о. сов. Е. Кароль поблагословив приготоване свячене і гарною промовою загрів міщан до організації і до частіших подібних родинних сходин. Відтак голова читальні д-р Роман Слюзар, місцевий адвокат, поділився свяченим яйцем з присутніми. Підчас прийняття виголосив д-р Роман Слюзар гарну промову про значіння праці бл. п. Антона Рибачека і відслонив портрет того діяча, як основника і першого голови місцевої читальні. Потім місцевий мужеський хор під управою абсольвента фільософії п. Івана Декайла відспівав дві пісні, а на кінець п. Волод. Мартиневич виголосив реферат про микулинецьке міщанство в давнині, опираючись на історичних фактах, і представив як воно розвивалось політично, культурно й економічно, як опиралося всяким спокусам і затіям на полі політичнім і економічнім і видержало до-нині, а на доказ своєї живучости побудувало величаву народню твердиню, дім читальні „Просвіти", який є найгарніший на цілу околицю. При кінці подав п. В. Мартиневич докладний життєпис бл. п. Антона Рибачека. Підчас цього свята зібрано 23 зол. на „Рідну Школу" на руки о. сов. Е. Кароля.

Присутній.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 25-го, г. 3·30 попол. „Твардовскі на Кшемьонках".

Субота 25-го, г. 7·30 веч. „Остання новість".

Неділя 26-го, г. 3·30 попол. „Княжна чардаша".

Неділя 26-го, г. 7·30 веч. „Паяци" і „Кавалерія Рустікана". Виступ Мих. Голинського (в Паяцах).

Понеділок 27-го, г. 7·30 веч. „Леді Шік", оперетка.

Малий Театр:

Субота 25-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Неділя 26-го, г. 3·30 попол. „Поїзд марево".

Неділя 26-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Понеділок 27-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „Хатина дядька Томи".

„Кольосеум": „Пригоди бриг. Род ля Рок" і „Княжна Дунаю".

„Лев": „Окови подружа" з Мозжухіним.

„Люна": „Ас-Каро" (всі серії).

„Марусенька": „Пат і Патахон пасажири зайцем".

„Оаза": „Бранка проклятих" (Янінгс і Конр. Вайдт).

„Палас": „Біла арена", олімпійські змагання.

„Пан": „Бранка проклятих" (Янінгс і Конр. Вайдт).

„Пасаж": „Альона дочка моря".

„Упеха": „Любки" (Вільма Банкі).

„Фатаморгана": „На провесні (Жеромського).

„Химера": „Наречений з дансінгу".

Програма радіо.

Неділя 26-го.

Льондон (358). 18·45. Церковна кантата Баха.

Давентрі 482,3) 22·25. Концерт з Істборн.

Берлін (475,4) 20·00. Концерт радіоорхестри.

Лянгенберг (462,2). 20·05. „Орлов", оперетка.

Відень (519,9) 18·40. Концерт.

Рим (443,8) 21·00. „Турандот" опера.

Мілано (504,2). 20·30. „Люкресія Борджія", опера.

Будапешт (545) 19·45. Академія.

Ленінград (1000). 19·00. Недільний концерт.

Москва (825) 18·30. Концерт. (1442,3). 18·30. Популярний концерт.

Харків (1680). 19·00. Опера.

Київ (775). 18·30. Опера.

Прага (343,2). 21·35. Скрипковий концерт Вівальді.

Варшава (1395,1). 23·30. і 21·15. Концерт. 23·00 Легка музика.

Краків (314,1). 20·30. Вечірний концерт.

Познань (339,8) 18·20. Пополудневий концерт. 20·15. Вечірний концерт.

Кошиці (265,5). 20·15. Словацькі пісні.

Понеділок 27-го.

Льондон (358). 22·30 Камерний концерт.

Париж (1744). 21·15 Концерт.

Відень (519,9). 20·00 Віольончелева соната.

Мюнхен (536,7). 21·20 Камерний концерт.

Будапешт (545). 17·45 Легка музика.

Ленінград (1000). 19·00 Концерт пісні.

Москва (1442,3). 16·00 Німецька музика.

Харків (1680). 19·30 Радіоконцерт.

Київ (775). 17·30 Камерна музика.

Варшава (1395,1). 17·56 Каварняний концерт. 23·00 Музика до танців.

Краків (314,1) 20·30 Міжнародній концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Управа Вак. Осель просить Вп. Пані та Панів охочих до збірки на понеділок дня 27. травня; 5. год. до Марійського Товариства, вул. Блязарська ч. 11. II п. щоб розібрати дижури на день 2. червня. Рівнож просить о зголошення на той день своїх знакомих. 1—2

Управа Марійського Товариства Пань у Львові повідомляє, що торжественний обхід 25-літнього Ювилею Товариства відбудеться дня 26-ого травня 1929 року в монастирі СС. Василіянок у Львові, при вул. Потоцького ч. 95. — Академія о год. 11·30. 2084 1—1

Панахида за бл. п. С. Петлюру. Відділ Тов. „Український Центральний Комітет" у Львові сповіщає Українське Громадянство, що в неділю 26 травня 1929 р. заходами Т-ва відбудеться в Свято-Юріївській православній церкві при вул. Францішканській ч. 3 в українській мові Заупокійна Літургія і Панахида по бл. п. **Голові Директорії і Головнім Отамані Військ Української Народньої Республики Симоні Петлюрі.** Літургію і панахиду за всіх полеглих за волю України відспіває хор в українській мові. Початок літургії в год. 10. рано, а панахиди в год. 12. **Управа Товариства.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЯМНА, пансіон Струмінської поручає сонішні покої і першорядний харч. Зголошення Львів, Мурарська 48·II. п. Струмінська. 2087 1—3

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортове, дубельтове, чорне у фляшках і бочках по цінах умірковаких. Заряд бровару. 1996 ?—?

КОСІВ, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонішні з перворядним удержанням, ціни уміркованi. 1877 10-20

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Заявляю, що закид зроблений мені на Загальнім Зїзді „Рідної Школи" дня 20 травня 1929 р. головою „Студентської Громади" п. Кравцевим — як виказало слідство, переведене Управою гімназії — є нікчемною видумкою п. Кравцева, котрий в цей спосіб старався очернити мене перед українською суспільністю.

2089 1—1 **М. Ваврик,** учитель гімназ.

Подяка.

Українці Камінополя, підльвівського села, яких є всього 162 душ посеред великого числа поляків, а які дочекалися цеї радісної хвилі, що сьогодні мають в своїм селі церкву, складають подяку всім, що причинилися до будови церкви в Камінополи. В першу чергу дякуємо нашому пароховi о. дек. Петрови Пилипцеви і парохіянам матірної церкви в Підбірцях, що йшли нашим бажанням на зустріч. Впр. О. Сов. Іванови Лішевському пароховi Борислава та його парохіянам дочерної Мразниці, що нам подарували деревляну церкву — най Господь нагородить щедро! Відділ тов. св. Петра у Львові уділив нам допомоги на викінчення церкви 300 зол. Довколичні парохії а саме Винники, Зарудці, Зашків, Жидятичі, Лисиничі, Лешки, Малехів, Миклашів, Підберізці, Пикуловичі, Сороки, Яричів. Церкви Успенія і св. О. Николая у Львові зложили жертви будьто в грошах будьто з церковного приладдя. Спеціяльно зазначуємо слідуючі жертви: Лисиничі два добрі фелони, Пикуловичі евангеліє, плащаницю, процесійних хрест, ліхтарі і 68 зол. Миклашів чаша, монстранція, хоругви і ліхтарі. Винники фани, обрус, хрест, ліхтарі і 60 зол. Підберізці стихар, ліхтарі і 38 зол. Церква Успенія у Львові антимінс. Сороки чаша і 263 зол. Лешки мурован... 4 фелони, всеночник і 140 зол. Місцевий власник млина п. Мілер 50 зол. Всім жертводавцям щире Спасибіг від нас! Окрема подяка належиться від нас Головi Львівщини п. Іванови Лішевському, який знаючи наше важке положення, доложив великі труди при будові церкви в Камінополи, для будови охороною нашого рідного обряду і української духа. — Камінопіль в маю 1929. Андрій Вічурко, Іван Дзюбик, Іван... Гринько Мельник, Сенько Мельник, ... Островський, Михайло Островський, Теодор Савка, Теодор Сенькiв.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Виданича Спілка „Діло". З друкарні Виданичої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10